LA BRACE

Hod. V | LIPIEN - LISTAPAD 1954 | N. 29-30

ŹNIČ

Biełaruskaja relihijna-adradženskaja časopiś

Adres Red: **Roma, v. della Traspontina, 18** || **Hadav. padp. 3 dal., 1 paasobn. 30 cent.**

NA ZDYMCY:

**Nas MARYJANSKI STENDART pracesyjny: na bielym souku aplikacyja rymskaj viernaj kopii M. B. Zyrovickaj u krask. ramkach nacyjanaln. pajaska z vasilkami dy zalat. haftam iskrystaj krystalami karony j podpisu.
Prajekt i fundacyja - redaktara Znicu.**

O, Maci, što zakrasavała
Svajmu narodu nie ŭ ćviardyni,
Akrytaj słavaju niaźviałaj,
A na hrušcy ŭ puščy siniaj,
Ty, što uspychnuła zarnicaj
Nie ŭładarom ziamnych uzvyššaŭ
A pastuškom małym i nicym, —
Budź našaj radaściaj niaścišnaj,
Budź Apiakunkaju ŭsiomožnaj
I tych, što hinuć na Radzimie,
I tych, što torby padarožnaj,
Žabračaj z pleč nijak nia zdyjmuć.
Daj, kab nam hart va ŭsim dastoiŭ,
Daj, kab my vieryli, jak dzieci,
Daj, kab imia Tvajo śviatoje
Pranieśli ź vieraju pa śviecie,
Daj, kab złabà, manà, zaciataść
Nam nia byli ŭ žyćci spakusaj...
... Viarni nam nivy našy j chaty,
O, Matka Božaj Biełarusi!

N. Arsiennieva.

PAD ŚCIAHAM NAJŚVIACIEJŠAJ SPAŽY*) NIEBA I ZIAMLI

Lohka hetkim zahałoŭkam abahulnić usio śvieža pieražytaje na sioletnim « Tydni Runi » dy Internacyjanalnym Maryjalahična -Maryjanskim Kanhresie ŭ Rymie, ale nia lohka detalična z usioj daładnaściu pierakazać. Jakraz mo' tamu nia lohka, što ŭsio heta jašče śviežaje, musujučaje ŭzdymam nastrojeŭ i podzivu. Z dalejšaj spakajniejšaj perspektyvy možab dałosia heta ŭsystematyzavać daładniej i paŭniej. Niama adnak času na hetkuju perspektyvu ; nie pazvalaje čakać, kab usio ŭ dušy ŭlahłosia i ŭparadkavałasia, publicystyčny abaviazak dyj patreba dušy, nia mohučaj utrymać cieraz bierahi vypoŭnivajučych jaje refleksyjnych uzdymaŭ, dumak i vysnavaŭ...

Prajekt i pastanova zładzić sioletni « Tydzień Runi » ŭ dniach miž 24 kastryčnikam i 1 listapadam parallelna z vyšnazvanym Kanhresam nia ŭsimi zaprošanymi byŭ achvotna pryniaty, adyž ciapier, paśla vidavočna asiahnutych karyściaŭ, praz nikoha, dumaju, nia moža być nazvany niefortunnym. Małyja niedabory adčytovaha mataryjału hetaha « Tydnia » dy inšych prachtyk prahramy, byli až nadta ŭznaharodžanyja udziejnictvam u Kanhresavych imprezach vyniatkovaha značennia dy źviedvanniem usiešśvietnaj słavy pamiatnikaŭ rymskaj i chryścijanskaj staradaŭnaści ; nie havoračy ŭžo ab haścinna-tavaryskich spatkanniach u viasioła-pryjacielskaj mastackaj atmasfery. Niezabyŭnyja hetkija viečary u sp. Koniucha dy ŭ parlatoryi Palazzo Salviatti, dzie čaroŭnyja fortapianavyja akordy našaha kampazytara sp. praf. Karpoviča dy zhrany tavaryski śpieŭ rodnych biełarusk, pieśniaŭ, nia tolki nas pieranosili ŭ rodnaje pakinutaje z žalem vohnišča, ale čaravali i ŭsiu zasłuchanuju masu kvatarujučych sumiesna kanhresistaŭ.

Kanferencyjaŭ u prahramie « Tydnia » faktyčna było tolki dźvie : a. Sipoviča : « Skarynaŭski kult Najśviaciejšaj Dzievy Maryi » z vielmi cennymi zaciemkami ab apratestanckaści Skaryny, i a. Haroški : « Kult Bohamaci na Biełarusi ŭ paraŭnanni da kultaŭ u inšych krajoch ». Heta pašyryła siarod słuchačoŭ biełaruskuju maryjalahičnuju viedu, ale chiba nia było hałoŭnym dasiahnienniem sioletniaha « Tydnia » ; dasiahnienni tyja nia byli, kazaŭby, tearytyčnyja, a bolš taktyčnyja, hramadzka-kansalidacyjnyja : nastupiła abnova, zhoda j salidaryzacyja ; zradziłasia nadzieja na družniejšuju j šyrejšuju dy pładavitšuju supracu. Što nie dałosia asiahnuć usiakimi inšymi sposabami, dyk asiahniena pad ściaham Najśviaciejšaj Vaładaryni zhody.

Hetulki ab samym « Tydni ». Piarojdziem da Kanhresu. Jon tak bahaty źmiestam i nastrojami, što na apisannie jaho tre byłob paśviacić całyja knihi ; heta i budzie zroblena adnosnymi ŭładami ŭ inšych movach.

*) Spazy - Karalevy

Termin Kanhresu tojsamy, što j « Tydnia »: ad 24.X da 1.XI. Meta jahonaja vypływała z mety samoha Maryjanskaha Hodu. Ab joj my pisali dabitniej i abšyrniej u N.26 našaj časopisi (bač.6). Jak Maryjanski Hod, tak i Internacyjanalny Kanhres Maryjalahična - Maryjanski byŭ vyklikany matyvam staletniaha jubileju praklamacyi dahmatu Biaźvinnaha Začaćcia Najśv. Dzievy Maryi. Praklamacyja taho dahmatu vydatna ažyviła kult Matki Božaj, jaki natchnuŭ tahdyšniaje žyćcio j ludzkija suadnosiny uspakojvajučym zdarovym adradženskim ducham. A našyja apokaliptyčnyja časy vymahajuć jašče silniejšaha nadpryrodnaha podychu dla zmahannia z Antychrystam dy dla pazytyŭna-tvorčaha budaviectva novaha lepšaha śvietu. Tamu-to Apostalski Pasad i pryznačyŭ hety hod 1954 jubilejny adśviaženniu j pahłyblenniu kultu Najśviaciejšaj Dzievy Maryi. Imprezy Kanhresu ahulnaha internacyjanalnaha ŭ Rymie, dy rožnych krajovych kanhresaŭ heta pahłyblennie nam pakazali jak nia treba lepš.

Dla asiahniennia vyšejpadanaj mety Kanhres byŭ padzieleny na dźvie častki : navukova-maryjalahičnuju — ad 24 da 28 kastryčnika, — jakaja na 34 sekcyjach ad roznych arhanizacyjaŭ i nacyjaŭ, praz roznyja kanferencyi, razhladała j pahłybłała viedu ab dahmacie Biaźvinnaha Začaćcia ; i manifestacyjna-maryjanskuju — ad 29 kastryč. da 1 listapada, — jakaja na rožnych pasiedžanniach, manifestacyjych dy scenach, a takža nabaženstvach, demanstravała j pahłybłała kult Najsv. Dzievy. Pieršaja častka była pieravažna vykonyvanaja ŭ universytetatch Lateranskim i Antonijanskim. Jana pryciahała najbolej intelektualistaŭ i duchoŭnuju studenteryju dy manašyja masy ; choć na niekatorych sekcyjach. naprkł. « Sekcyi Prasledavanaj Eklezii », jakuju składali 19 narodaŭ, akupavanych balšavikami, pryciahała šmat i šyrejšaj publiki śvieckich kanhresistaŭ. Henaja Sekcyja specyjalna cikaviła i biełaruskich kahresistaŭ, bo na joj byŭ vyhłašany i biełaruski referat (hl. źmiest i fotozdymku jaho na bač 6) naraŭnie z referatami inšych nacyjaŭ (usie paitalijsku). Fakt nadta važny: biełarusy mieli mahčymaść paznakomić čužaśviet iz svajoju słaŭnaju relihijnaju minuŭščynaju dy žyva hramadna zamanifestavać svaje aspiracyi sučasnyja. Ščaślivaha ździejśniennia hetych aspiracyjaŭ i pažadaŭ pa referacie našamu prelehentu Pav. Mons. Kiraŭnik Sekcyi. U sukurs referatu pryšła takža j prynahodna raspaŭsiudžanaja brašura ŭ italijaskaj movie « Kryžavannie biełaruskaj chryścijanskaj viery i dušy ». Pierapojenaja kranajučaj skarhaj na brutalny praśled i paniavolennie, brašurka hena dajšła i da najvyšejšych dziejnikaŭ eklezijalnych i śvieckich. « O, vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor sicut do-

lor meus (Jer. Treny, 1, 12) = « O, vy ŭsie mima prajchodziačyja, źviarniecie ŭvahu j pryhledźciesia, ci jość bol hetki, jak moj ! » Ciažka sumniavacca, kab źmiest brašurki i hetaja kančatkovaja jejnaja jeremijada nia vyklikała u čytačoŭ efektyŭnaha spačućcia...

Druhaja častka Kanhresu, dziela svaje bolšaje adkrytaści ŭ śviatyniach i publičnych aulach dy žyviejšych imprezaŭ, pryciahnuła prysutnych biez paraŭnannia bolej ; u joj udziejničali j šyrokija masy narodu. Raspačałasia uračystaj inauhuracyjaj u bazylicy Dvanaccaci Apostałaŭ. Pásla śv. Imšy pontyfikalnaj J. Em. Kardynał Pizzardo (Prefekt Kahreh. Seminaryjaŭ) u pryhožaj pramovie padčyrknuŭ vysokija mety j efekty kultu Najsv. Dzievy Maryi, jaki tak sahrava je j ažyŭlaje žyćciaprachtyki relihijnyja ; J.E. Bp Traglia, Prezyd. Kam-tu Mar. Hodu, abrysavaŭ hrandyjozny prabieh i vyniki abchodu Maryjanskaha Hodu na ŭsim śviecie ; a Dast. Ajc. Balič, prezydent Kanhresu, vykazaŭ pryviet kanhresistam dy prahramu haloŭnych imprezaŭ Kanhresu ; na što adkazali pryvietam ŭ šmatlikich pramovach pradstaŭniki Kanhresistaŭ ad roznych nacyjaŭ i arhanizacyjaŭ. Byli zaprošanyja z pryvitalnymi pramovami j pradstaŭniki « Prasled. Eklezii », a ŭ tym liku j biełaruski. Pryhožyja ściahi j stendarty prasledavanych sanktuaryjaŭ ucharašali svajoju rožnastrojnaściu folklorystyčnaj hetuju ŭstupnuju imprezu.

Dalej adbyvalisia asobnyja zborki ŭ sekcyjach dy ahulnyja imprezy, z-pamiž jakich nas najbolej abchodziła viačerniaja, 30 kastryčnika, pad nazovaj « Akt Ceści Prasledavanaj Eklezii », apisannie jakoha cytujem tutaka z « Osservatore Romano » N. 255/54 :

« Ŭračysty Akt Čeści dla Praśledavanaj Eklezii adbyŭsia ŭ subotu 30 kastryčnika u Audytoryi Pałacu Piusa XII, pa bierahi napoŭnienaj narodam, duchavienstvam, uradavymi dastojnikami, pradstaŭnikami.

Na scenie krasavalisia ściahi maryjanskich sanktuaryjaŭ (najvažn. centraŭ kultu Maryi) z usich krajoŭ « Eklezii Maŭčannia », pačynajučy ad Kitaju (praz usie praśledavanyja kamunizmam biazbožnym krai) j kančajučy na Korei.

Prysutničali Ich Eminencyi Kardynały : Tisserant, Pizzardo, Piazza, Aloisi-Masella, Gerlier, Spellman, Agagianian, Valeri, Wendel, Canali e Ottaviani, bolš za 60 Archibiskupaŭ i Biskupaŭ, Dyplomatyčny Korpus pry Apostalskim Pasadzie, Rymskaja Prałatura, Heneralicyi Zakonaŭ, i masa pradstaŭnikoŭ, jakija, jak i Episkapat, śvietčyli ab najlepšaj reprezentacyi ŭsich krajoŭ dy salidaryzacyi z bratami praśledavanymi.

Impreza była raspačataja haračym pryvietam P. A. Baliča, jaki adciemiŭ metu hetaj manifestacyi ŭ ramach Internacyjanalnaha Maryjanskaha Kanhresu, ad imia jakoha pryvitaŭ i aficyjalnaha Dakładčyka ŭ hetym dni, Kardynała Franciška Spellmana, Archibiskupa Niu Jorku, dy ad inšych udziejnych uładaŭ.

Zabraŭ słova J. Em. Kard. Spellman, jaki jasnaj i elehanckaj łacinaj vykazaŭ pryviet i spačućcio ŭsich katalikoŭ adnosna ichnich pryhniečanych bratoŭ u Praśledavanaj Eklezii. « My pryšli — skazaŭ miž inšym Vysokadastojny Pramoŭca — da hrobu Apostałaŭ u Viečnym Mieście iz dalokich šmatlikich kutkoŭ śvietu, prynosiačy dań lubovi i pabožnaści Maryi Biaźvinnazačataj, Karalevie Mučanikaŭ, Usievaładaryni j Karalevie Supakoju. Kali voś zbližajemsia k kancu hetaha Maryjanskaha Hodu, praklamavanaha praz našaha najmilejšaha Śviatoha Ajca Pija XII, niepachisnaha dy niautomnaha abaroncu j paciašyciela praśledavanych i torturavanych narodaŭ pa ŭsim śviecie, naša dumka z vami, našy sercy poŭnyja bolu z pryčyny tych putaŭ, jakija vy nosicie ; i molim Zbaŭcu Ŭsiemahutnaha dy Jahonu Matku Najśviaciejšuju, kab vyzvalili vas ad ciarpienniaŭ, ad praśledu j paniavolennia, kab mahli my dzialicca z vami dobraju dolaj i volaj. Molim, kab dalej uspamahali vas siłaju vytryvałaj viery i nadziei na toj dzień tryumfu spraviadlivaści nad kryŭdaj, śviataści nad biasstydztvam, dabra nad złybiadaj, supakoju nad razbojstvam ! ».

Paśla byli vykanany choravyja śpievy adpaviedny mi Kalehijami : pa-hrecku, pa-starasłaviansku j pałacinie, dy ŭ inšych movach solovyja śpievy roznych artystaŭ. Asablivyja aplaŭzy vyklikaŭ śpieŭ « Ave Maria » pa-kitajsku, vykananych tenoram i sopranam, Ryhoram i Cecylijaj Wu, jakija paśla dadali jašče inšy aryhinalny duet. Śpiavaki kitajskija j salisty baŭharsk. j bielaruski vyklikali kipučyja manifestacyjnyja aplaŭzy i sympatyju.

Nastupna, J. Em. Kardynał Agagianian (armianin) vyskazaŭ u karotkaj i pryhožaj pramovie padziaku ad imia Chryścijanskaha Ŭschodu. Vysoki Dastojnik heny padčyrknuŭ svajo zadavalennie z taho, što Maryjalahična-Maryjanski Kanhres paśviaciŭ asobnaje miesca dla Eklezii Praśledavanaj i ličyŭ sabie za vialiki honar pierakazvać pačućci ŭdziačnaści, śmiełaści j niepachisnaj stojkaści, jakija ažyŭlajuć henyja šlachotnyja narody, jakija choć adarvanyja ad nas, adyž ščyra addanyja Eklezii Chrystu Zbavicielu, j Jahonamu Vikaramu na ziamli. Paśla adudziaki arhanizataram Kanhresu, ŭhanaravanaha Kardynałami j Biskupatam usich častak śvietu, prałatami, śviatarami j alumnatam, adciemiŭ, što ŭsio tut na sławu Najśv. Dzievy vykonvanaje, rodzić nadzieju na vyzvalennie paniavolenych narodaŭ, nadzieju tak žyva vyklikanuju kranajučaj pramovaj u jazyku universalnym Eklezii Kardynała Spellmana. Nichto chiba nia mohby bolš autarytatyŭna havaryć ab hetym ad Vysokadastojnaha Purpurata, Archibiskupa adnaje z najvažniejšych dyjecezyjaŭ ZDA, maładoje a tak mocnaje dy ŭściaž raźvivajučaje svoj dabradziejny ŭpłyŭ na poli navukovym, charytatyŭnym, poŭnaj žyćciovaści dy ekspansyŭnaści dla volnaha pładavitaha roskvitu. Jaho Eminencyja pažadaŭ usim narodam zdarovaha rymskaha rassudku, jaki takža pahanie mieli. Ciceron skazaŭ : « sublato numine, necatur civitas » — i praŭda : žniščenniem relihijnaha pačućcia, adušvajecca dziaržava. Prypomniŭšy na kančatku, što šmat z abrazoŭ na ściahoch i stendartach, prysutnych u zali, zmušany siannia ukryvacca ŭ krajoch Praśledavanaj Eklezii, pramoŭca vyskazaŭ nadzieju, što Paśviaciny Najśv. Sercu Biaźvinnaj Dzievy usiož budueć adnoŭlenyja ŭ va ŭsioj Eklezii za žaleznaj zasłonaj i henyja abrazy viernucca kaliś tryumfalna z ukryćcia; i Ŭschod iz Zachadam mahčymuć ahłasić tady chryscijanskaje adzinstva pad adnym Pastyram u vadnoj aŭčarni.

Nastupna, pad režysuraj praf. Horacyja Kosta dy muzykalnym akompanijamentam Maestra Gastona Tosato była vykananaja hrandjyoznaja chore-ohrafija maryjanskaj inspiracyi — praroctvaŭ, Kalvaryjskaj Achviary, dy invokacyjaŭ Loretanskaj Litanii : Karaleva Aniełaŭ, Karaleva Dzievaŭ i Vyznaŭcaŭ, Karaleva Mučanikaŭ itd. » — ŭkancy pieratvaryŭšajasia ŭ vahulny pabožna-entuzyjastyčny hymn na čeść Bohamaci, ŭ jakim nia tolki mnohaludnaja scena, ale i ŭsia audytoryja spontanična udziejničała. Sceničnaja manifestacyia paprostu pieratvaryłasia ŭ śviatyniu, piajučuju « Regina Coeli » i « Salve Regina »...

Biełarusy, jak vidno z akcentaŭ vyšpadanaj cytaty, ŭ aktyŭnym prahramovym sudziejnictvie, zajmali pačesnaje miesca j źviarnuli na siabie ahulnuju uvahu.

Naš vydatny salist, Sp. Pietra Koniuch svaim vołatnym basam faktyčna pabiŭ rekord, vykonyvajučy z mastackaj finezyjaj takoj vartaści tvor, jak Proloh z opery « Simon Bocca Negra » - Verdi. « Vo heta bas ! » - čutny byli hałosnyja zauvahi ŭ pieršych radoch audytoryi, ŭsłuchanaj u rekordna nizkija kančatkovyja tony « ...*prega per me* ! »

Ale heta adciemlivajem tolki pabočna, bo-ž usie ŭ hetaj imprezie šukali nie słavy svaje, a słavy Taje Najśviaciejšaje Spažy nieba i ziamli, jakaja natchnuła tut svajoju Asobaju ŭsich i ŭsio. Niezabyŭnaja heta impreza, poŭnaja patrasajučych mamentaŭ. Pakinic jana ŭ dušach našych daśmiertnyja zachopnyja šlady. Jana padniała nas duchova, čarujučy nadziemnaju krasoju. Jana pakazała praŭdzivaje, bo žyvoje i poŭnaje, chryścijanstva, jakoje adno tolki universalnaju svajoju mahutnaściu dy niepieramožnym čaram sułaďzdzia j krasy moža zmahacca z Antychrystavaj čmutoju j niavolaj. Zbaŭlennie Biełarusi — tolki ŭ hetkim chryścijanśćvie.

Dnia 31 kastryčnika adbyłasia vializarnaja pracesyja z bazyliki S. Maria Maggiore da śv. Piatra ŭ Vatykanie. U pracesyi udziejničali iz svaimi ściahami usie śviatyni Rymu i haradoŭ Italii, a takža i z całaha śvietu. Iz samych tolki sanktuaryjaŭ akupavanych balšavizmam krajoŭ było dziasiatki ad 19-ci paniavolenych narodaŭ. Usich razam kala 480. Najvažniejšaj iz śviataściaŭ, niesienych u pracesyi, byŭ cudoŭny abraz Maci Božaj, t. zv. « Salus Popoli Romani », jaki niaśli iz Maryjanskaj bazyliki S. Maria Maggiore da śv. Piatra, dzie nazaŭtra, 1 listapada, byŭ Ajcom Sv. ukaranavany.

U pracesyi, jak i ŭ va ŭsim Kanhresie, udziejničała davoli kolkasnaja hrupa biełaruskaja iz svaim nadziva pryhožym stendartam Maci Božaj Žyrovickaj, fotozdymku jakoje bačycie na pieršaj bačynie h. časopisi. Padčas pracesyi ŭ masavych špalerach hladzielnikaŭ adzyvalisia vopleski na čeść našaj hrupy, na jakuju asabliva źviartaŭ uvahu miły śpieŭ italijskich dzietak i zakonnych siostraŭ, idučych z biełaruskaj hrupaj dziela taho, što Matka Boža Žyrovickaja pad nazovaj Madonna del Pascolo, jość u viali kaj češci i Rymskich italijcaŭ, ab čym havora padany tut referat (bač. 6).

Sp. P. Koniuch

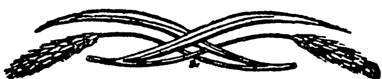

Na zdymkach -biełaruskaja hrupa ŭ pracesyi Kanhresu, ściah (jak bačym nižej) niasie Sp. P. Koniuch.

My chočam Boha,
Dzieva Maci,
Svaich dziaciej
pasłuchaj zoŭ,
My chočam Boha
prasłaŭlaci,
Jamu žyćcio ad-
dać i kroŭ !
Bahaslavi nas
Maci,
Bahaslavi naš
rod,
My chočam Boha
prasłaŭlaci,
Jahony vierny
my narod !

Nome dolcissimo,
nome d'amore,
Possente balsamo
al mio dolore,
Solo rifugio
all'alma mia :
Ave Maria !
Ave Maria !
Nelle delizie
e nell'amore
Interminabile
del Creatore,
Dei cori angelici
nell'armonia :
Ave Maria !
Ave Maria !

USTANAŬLENNIE NOVAHA ŚVIATA «MARYJA-SPAŽA NIEBA I ZIAMLI»

Padčas Śviatoha 1950 Hodu 1 listapada byŭ uračysta ahłošany dahmat ab cialesnym uniebaŭziaćci Najśviaciejšaje Dzievy Maryi. Sioletniaha-ž 1 listapada, ŭ piatuju hadavinu taje praklamacyi j na uvienčannie Maryjanskaha Hodu, Ajciec Śv. Pius XII ahłasiŭ novaje śviata ŭ češć Matki Božaj «Maryi Spažy Nieba i Ziamli». Publičny heny akt byŭ papiaredžany adnosnaj encyklikaj z 11 kastryčnika h. h., pavučajučaj ab tym, što novaje śviata nia jošć niejkim novym kultam Maryj. Papiež tolki padaje padstavy, na jakich asnovana uładarskaść Maryi Jejnaje maciarynstva Božaha Syna dy Jejnaje sudziejnictva ŭ zbaŭlenni śvietu. Ajciec Śv. vykazvaje nadzieju, što niezadoŭha pryjdzie novaja ščaślivaja epocha chryścinaskaha supakoju j tryumfu; ale heta moža stacca tolki tady, kali narody iścimuć šlachom Božych prykazanniaŭ. Iz sumam i žurboju spaminaje Papiež ab praśledavanaj Eklezii za žaleznaju zasłobaj. I kančajecca encyklika zaachvotaju, źviernienaju da ŭsich chryscijan, kab žyviej i nabažniej addavali češć Božaj Maci.

Pryhožy i niezabyŭny dzień 1 listapada 1954. Pahodny błakitny niebaschił spaviŭ Viečnaje miesta, a ŭ im strojnuju bazyliku śv. Piatra, pierad jakoj na placy šumiać fontanny. Užo z samaha ranku pływuć na hety plac (jon moža źmiaścić kala 400.000) masy narodu j kala h. 10 jon užo byŭ poŭny pa bierahi. Zryvajucca tut i tam pabožnyja pieśni. Megafony z bazyliki dajuć rasparadki ceremonijaŭ. Narod chvalujecca, čakajučy, kali na segia gestatoryja (ruchomy tron) pakažacca ŭ svaim ceremonijalnym pachodzie Ajciec Sviaty. I voś pierad h. 11 vyjchodzić jon iz Porto di Bronso, dy pavoli, bahasłaviačy narod, skiroŭvajecca ŭ bazyliku. Iduć pad zvon zvanoŭ i muzyki strojnyja paliskajučysia rady hanarovaj hvardyi, ŭsiakich dastojnikaŭ, prałataŭ, biskupaŭ, kardynałaŭ, Ŭ masach narodu zryvajecca bura pryvitalnych vopleskaŭ i voklikaŭ, ŭ pavietry mihaciać chuścinki. Sapraŭdy, nielha biez paryvu hladzieć i słuchać hetaj razentuzyjazmavanaj stychii.

Ŭ uračystaj ceremonii ŭ bazylicy udziejničajuć usie słai duchavienstva. Prysutničajuć i siabry dyplomatyčnaha korpusu dy pradstaŭniki italijskaha uradu na čale z premjeram Scelbaj.

Sieŭšy na tronie ŭ bazylicy, Papiež vyhłašaje pramovu, ŭ jakoj miž inšym zaklikaje palitykaŭ da bolej rašučaha stanovišča suproć vorahaŭ chryścijanskaha adzinstva. Jak vielmi chacielib My, kazaŭ Jon, kab tyja, chto źjaŭlajecca adkaznym za dobry i vartasny abarot publičnaje spravy, naśledavali pryhožy prykład Niabiesnaje Karalevy Maryi. Adyž umiesta hetaha, naviet u ichnich radoch bačym vyjavy viałaj biaździejnaści, jakaja paŭstrymoŭvaje ich rašuča ŭziacca za aktualnyja prablemy sučasnaści.

Paśla pramovy nastaje najuračyściejšaja chvilina karanacyi cudoŭnaha abrazu Matki Božaj «Zbaŭlennia Rymskaha Narodu» (Salus Popoli Romani). Papiež vyhłašaie uračystuju formułu nad karonami dla Najśv. Matki j Dziciatka. (Ich vykonyvali iz ščyraha zołata ŭsie supolna załatary Rymu). Karona Maci Božaj ucharošana vialikim topazam i brylantami, a karona Dziciatki Jezusa upryhožana vialikim brylantam dy inšymi darahacennymi kamienniami.

Pa malićvie ŭ češć Matki Božaj, Ajciec Sv. paśviačaje ściahi i stendarty usich nacyjanalnych hrup dy praz adnaho biskupa pieradaje kožnaj adznaku-medal. Biełaruski stendart, jaki trymała adna naša kanhresistka, Sp-nia Viera Bartul, u vasyście dvuch pradstaŭnikoŭ, Sp. Dr. V. Romuka Sp. Mag. A. Areški, takšama atrymaŭ tekuju adznaku (hl. fotozd. na apošn. bačynie).

Viečaram taho-ž dnia u pracesyi ukaranavany abraz Madonny byŭ adniesieny nazad u bazyliku Santa Maria Maggiore.

Vatykanskaje radyjo pieradało na 30 movach, ŭ tym liku j biełaruskaj, ŭsiamu śvietu paviedamlenni ab hetych vialikich ceremonijach u Viečnym Miescie.

Usie biełaruskija udzieiniki, pradstaŭniki intelihencyi pracujačaj i studenstva dy duchavienstva, astalisia. pamima zmučennia, vielmi zdavolenymi iz Kanhresu j Tydnia i poŭnyja najlepšych ŭražanniaŭ, jakija z entuzyjazmam vykazvali ŭ svaich pramovach na raźvitalnym abiedzie; jany razjechalisia damoŭ z pady- majučym echam u dušy Evviva Gesù-Maria! Evviva il Papa! Evviva la Roma Eterna! Žyvie Biełaruś!

HIŠPANIJA NIE ZABYVAJECCA PRA PANIAVOLENYJA NARODY

U dnioch miž 3 a 13 kastryčnika hh. adbyŭsia ŭ Saragosie (Aragon) Hišpanski Nacyjanalny Maryjanski Kanhres. Pobač iz šmattysiačnymi pradstaŭnikami ŭsich słajoŭ hišpanskaha hramadztva, taksama udziejničali, ŭ jakaści hanarovych kanhresistaŭ, pradstaŭniki ad paniavolenych balšavikami narodaŭ, u tym liku j Biełarusi, specyjalna zaprošanyja arhanizatarami Kanhresu.

Na asablivuju ŭvahu zasłuhoŭvajuć uračystaści, jakija adbylisia ŭ niadzielu, 10 ha kastryčnika. Dzień hety byŭ pryznačany moładzi.

Roŭna ŭ 9' 00 hadz. na Katedralnym placy pry manumencie paŭšych hierojaŭ była adpraŭlena ŭračystaja. Imša Śv. Słuchała jaje kala 20-ci tysiač hišpanskaje moładzi, jakaja z ściahami i pankartami zapaŭniała ahramadny plac i tysiačy starejšych, što zalahali prybočnyja vulicy.

Z dvuch bakoŭ aŭtara, pryładžanaha na ŭzvyšeńni pamiatnika paŭšych hierojaŭ, byli ŭstaŭlenyja ściahi roznych hišpanskich arhanizacyjaŭ moładzi. Pierad aŭtarom znachodzilisia nacyjanalnyja ściahi krainaŭ z-za Žaleznaj Zasłony, jakija trymała studenckaja moładź, i specyjalnyja pankarty z nazovam kožnaje krainy.

Na damoch pry Plaza del Pilar, nasuproć katedry byli ŭmieščany abrazy Bohamaci jakija najbolš słaviacca ŭ paasobnych krainach. Ikona Maci Božaje Žyrovickaje krasavałasia na pryhožym kilimie žoŭtazałatavataha koleru, z napisam «Žyrovickaja Božaja Maci, Patronka Biełarusi».

Paśla Imšy śv. pačaŭsia ŭračysty akt «Hišpanskaja moładź pierad Prasledavanaj Eklezijaj». «Heta byŭ biezsumniŭna adzin z najbolš emacyjanalnych i kranajučych aktaŭ, jakija tolki arhanizavalisia ŭ časie Kanhresu», — pišać «El noticiero». Akt pačaŭsia karotkimi ŭvodnymi słovami a. Santos Beguiristain, jaki havaryŭ ahulna ab paniavolenych narodach. Nastupna, hety-ž samy a. S. B. znajomiŭ pry sutnych z kožnym narodam upaasobku, havoračy ab sytuacyi ŭ jakoj znachodzicca. Pieršym byŭ biełaruski narod. Kali skončylisia słovy prezentacyi, z usich hałaśnikoŭ ustanoŭlenych na placy i prybočnych vulicach palilisia huki biełaruskaha nacyjanalnaha himnu. Biełaruski ściah byŭ vysoka ŭźniaty. Nastupna, u biełaruskaj movie, čytaŭsia specyjalny zvarot-malitva da Matki Božaj, paśla čaho znoŭ hraŭsia nac. himn. Dalej čytaŭsia pierakład zvarotu-malitvy ŭ hišpanskaj movie i na zakančeńnie, supolna admaŭlałasia karotkaja malitva za Biełaruś. I hedak, u alfabetyčnym paradku išli inšyja krainy.

Ab salidarnaści hišpanskaje moładzi i hišpanskaha narodu z paniavolenymi narodami mohuć śvietčyć šmatlikija pankarty dzie čytałasia «Našyja praśledavanyja braty jošć hanarovymi kanhresistami»; «Vaš bol kryvavić našyja sercy», i t. p.

Emocyja dajšła da svajho kulminacyjnaha punktu kali studenckaja moładź z paniavolenych krainaŭ, sa svaimi nacyjanalnymi ściahami prajchodziła siarod narodu. Siarod niascichajučaj bury vopleskaŭ i avacyjaŭ mnohatysiačnych masaŭ dziesiać nacyjanalnych ściahoŭ nakiroŭvalisia ŭ katedru, dzie, prajšoŭšy pierad abrazom Maci Božaje del Pilar dali kaniec hetamu bliskučamu i emacyjanalnamu aktu.

J. Survilła

SLAŬNY PAMIATNIK BIELARUSKAJ STARAPABOŽNAŚCI DA NAJŚVIACIEJŠAJ DZIEVY

(Referat Ks. Dr. P. Tataryonoviča na Internacyjanalnym Maryjalahičnym Kanhresie 26.X.1954 ŭ Rymie)

Božaja ŭsiemudraść, razbudžajučy ŭ sercach chryścijanskich haračuju češć da Najśviaciejšaj Matki Svajho Syna, tak mnoha abrazoŭ i miesc pa ŭsim śviecie ŭslaviła cudami, što poŭna ich u kožnym amal krai chryścijanskim, zijajučych śviatłom łaskaŭ nadpryrodnych, što pryciahali dy uśviačvali masy malebnikaŭ. Kali ŭžo jdzie hutarka ab henaj pabožnaści na słavianskim Uschodzie, dyk mo nieadrečy budzie zainteresavać Pavažanych Słuchačoŭ pamiatkami hłybokaj pabožnaści da Maci Božaj, a asabliva adnoju ź ich, najbolej charakterystyčnaj, u maim rodnym krai, Biełarusi. Tym krai, što kaliś adyjhraŭ vialikuju rolu ŭ žyćci Subožni, dziakujučy svajmu pałaženniu geopalityčnamu j abradava-kulturnamu, dzie kryžavalisia ŭpłyvy Uschodu j Zachadu, vytvarajučy aryhinalnuju cikavuju syntezu, jakaja asabliva prajaviłasia ŭ maryjanskim kulcie. Kult bo hety byŭ vaładajučym nervam pabožnaści, zacirajučym vostryja kantrasty dy časta zbližajučym padzielenyja vyznanni. Sałodkaja łaskavaść Božaj Matki pryciahała da siabie ŭsich biaz rožnicy, uspakojvała, łahodziła, miryła j akrašała ŭsio dy zapalvała da achvočaj idejna-tvorčaj dziejnaści. Vaładaryła jana ŭ va ŭsim krai jak doŭhi j šyroki: Vileńskaja Vostrabrama, Połackaja « Odihitryja », Apiakunka Mienska, Horadni, Supraśli Porazava, Białynič, Maryinahorki, Smalenska i šmat inšych. Ale najbolš upłyvovym Maryjanskim Sanktuaryjam biassumniŭna byli słaŭnyja na ŭsiu Biełaruś Žyrovičy iz svaim vielmi starym cudoŭnym rysunkam Maci Božaj dy vialikim Bazyljanskim klaštaram Uniebaŭziaćcia. Heta byŭ naš Lourdes, naša Fatima, ad jakoje nia-raz zaležała dola tamtejšaj Subožni. Voś u skarocie historyja pačatku j raźvićcia taho miesca śviatoha. Ale dazvolcie, što raspačnu jaje — moža heta zdavacimiecca krychu dziŭnym ad Rymu, nie ad samych Žyrovič.

Znajchodzicca ŭ Rymie (piazza Madonna dei Monti, 3) zdaŭna centralny dom AA. Bazyljanaŭ. Siannia hety zakon i klaštar składajecca badaj vyklučna z Ajcoŭ ukrainskaha pachodžannia, ale daŭniej pierad carskim skasavanniem jaho na Biełarusi, byli takža ŭ im i šmatlikija biełarusy Nievialikaja śviatyńka ichniaja śv. Siarhieja i Bakcha, pabudavanaja tutža ŭ vyšnazvanym heneralnym domie na miescy daŭniejšaj pahanskaj śviatyni Cerery, praz doŭhi čas była sobskaściu kardynałaŭ-dyjakanaŭ ; pašla Papa Ryhory XIII addaŭ jaje Zakonu śv. Franciška z Paŭli ; ŭkancy-ž, dziakujučy zachadam b. Heneralicyi, Papa Urban VIII ŭ 1641 h. addaŭ jaje Bazyljanam. Heneralnyja Prakuratary Zakonu hetana tady amal vyklučna byli vybiranyja z-pasiarod zakonnikaŭ pravincyi biełaruskaje, abo litoŭskaje, jak tady nazyvali.

U 1718 h. rektar Benedykt Turlevič raspačaŭ remont klaštaru. Mular Symon Ciotti uziaŭsia tynkavać ścieny kalidoru miž kuchniaj i zakrystyjaj. I voś, kali dzieła vyraŭnannia ściany adbiŭ stary tynk, raptam abliło jaho śviatło, zijajučaje z voka małoha Chrysta, jakoha malunak znajchodziŭsia pad tynkam. Kali aściarožna źniali tynk, pierad vačyma zazijaŭ takža malunak Maci Božaj ; i ustalena, što heta była kopija Matki Božaj Žyrovickaj, značna pabolšanaja : dźvie z pałavinaju piadzi daŭžyni j nia bolej, jak dźvie, šyryni. Doślędy śvietkaŭ dy starych chronikaŭ nie mahli daviedacca, kali i praz kaho byŭ hety abraz malavany ; adno tolki nie padlahała sumnivam, što byŭ vielmi stary i vymahaŭ paśla vykryćcia abnovy. I voś zaprašany da henaj pracy malar Lorenzo Gramiccia, vučań Lamberta z Karpi, nie chacieŭ padručacca abraz adnavić i tady nahła zachvareŭ. Prasiŭ, vošža, zaniaści jaho pad toj abraz i jak-bač vyzdaravieŭ. Ciapier uziaŭsia za pracu i skončyŭ jaje 15 źniŭnia, akuratnie, jak padaje chronika, « ŭ toj dzień, kali ŭ Žyrovičach abchodzicca ŭ bazylicy Uniebaŭziaćcia odpust »

Začali tady dziejecca cudy: 13 chvorych sialan z vioski Affoga ŭ vadnoj chvilinie vyzdaravieła, padčas malitvy pierad Madonnaj del Pascolo (tak italicy pierakłali nazovu « Žyrovičy »). Dziesiatki asob abdarany byli roznymi łaskami. Pačali tady raicca malebniki pialhrymy pierad skromnaju śviatyńkaj bazyljanskaj. Pasypalisia achviary ad biednych i ad bahatych (jak naprkł. kniaź Cesarini, di Piombino, di Ruspoli, di Caserta, hr. Piccini, Toschini, Bolognetti, di Salome dy inš.). Nie nadta zdavolenyja z hetkaha ruchu haradzkija ŭłady prabavali abvinavačvać zakonnikaŭ za vydumannie historyi cudu dy začynić kaplicu. Ale Ajc. Śv. Klemens XI spraŭdziŭ jaje i zahadaŭ vyniać mur z abrazom dy pieraniaści ŭ śviatyńku dla publičnaje češci. A na miescy vyniataha muru ustaŭlena marmurovuju tablicu z nastupnym nadpisam : « *Tut znajchodziŭsia abraz Najśviaciejšaj Dzievy del Pascolo kopija taje jakoj addajecca češć u Žyrovičach usłaleŭnaj cudami ŭ miesiacy źniŭni* 1718 *adkrytaj z nahody tynkavannia*

ścien a nastupnaha hodu ŭ tymža miesiacy raspačaŭsia napłyŭ ludziej i dataho ŭzros, što z zahadu N-ha Spadara PP. Klementa XI byŭ vysiečany z muru j pieraniesieny ŭ śviatyniu 7 vieraśnia 1719 ».

Hetak voś biełaruskija Žyrovičy byli źviazany z Rymam i Apostalskim Pasadam nierazarvalnym duchovym vuzłom, padmacavanym paźniej jašče pravam karanacyjnym abrazu, nadanym Papiežam Benedyktam XIII, 15-4-1726, a taksža pialhrymkaj na pakłon Madonny del Pascolo Papieža Piusa VII ŭ 1819, za prakuratara Michievića, ab čym śvietčyć druhaja marmurovaja tablica ŭ toj-ža śviatyni.

Paśla hetaha, dumaju, hodnyja i samyja Žyrovičy bližejšaha zainteresavannia, jak miesca pachodžannia hetaj tak miłaj pamiatki.

Žyrovičy — heta nievialikaje miastečka ŭ paŭdzionna-zachodniaj Biełarusi ŭ 10 kilametrach ad pavietavaha miesta Słonim u Hrodzienščynie. Nazova heta vyvodzicca ad słova « žyr » « paša », paitalijsku « pascolo ». Biassumniŭna, Žyrovičy zdaŭna byli bahatyja pašaj, bujnymi łuhami nad rakoju Ščaraj, dapływam Niomana, dy vialikimi puščami, nabytymi miascovym mahnatam Aleksandram Sołtanam.

U 1470 h. pastuški, pasučyja statak u lesie, ŭhledzieli raz na dzikaj hrušcy niejkuju zijajučuju reč. Advažniejšy ź ich, Piatruś, ŭźlez na dreva hena j znajšoŭ tamaka jaśniejučy ad blesku abrazok. Kali adniaśli jaho Sołtanu dy raskazali jamu, jak i dzie znajšli, jon uziaŭ i sprataŭ jaho, abviazaŭšy pałatnom. Nazaŭtra raskazvaje ab im haściam, adčyniajučy schovišča, i nie znajchodzić tam abrazka, anno pałatno z vyraznym jahonym adciskam. Žachnuŭsia dy patanuŭ jon u hłybokaj zadumie. Ažno nazaŭtra znoŭ prynosiać jamu pastuški znojdzieny na tym samym miescy toj-ža abrazok. Tut mahnat užo nia sumniavaŭsia, što maje dzieła z Božym cudam. I pryjchodzić ź im na miesca cudu ŭ pušču dy zamyślajecca na niekulki hadzin ; a jak ačnuŭsia z zadumy, kaža prysutnym ź im ludziam što adčuŭ Božy zahad, kab zbudavać tutaka śviatyniu. Vyciarabili, voś-ža, les i zbudavali dzieravianuju śviatyniu dy pryładzili ŭ joj cudoŭny abrazočak. Byŭ heta maleńki, ŭsiaho 6 na 4 cntm., skromny rysunak Matki Božaj ź Dziciatkam na rukach, vyhraviravany na jaspisie, ŭ vyhladzie Bohamaci, nadta čuła tulačaj da siabie małoha Synočka, hłyboka, až da samaj haloŭki Dziciatka na pravaj rucce, nachilajučy svaju hołaŭ.

Ad napływu masy pakłonnikaŭ dy rupnaści ščyravieručych Sołtanaŭ, miestečka i śviatyńka chutka razrastajucca. Ale paśla niekulkich dziasiatkaŭ hod, jaje źniščaje da tła pažar, padčas jakoha dziejecca novy cud : ŭ vapošniaj chvilinie, kali ŭžo valiłasia skłapiennie nad autarom, pakazaŭsia ŭ vaččü biadujučych śvietkaŭ abraz, abviešany votami, j vòmih patanuŭ u vahni... Pošuki jaho na pažaryščy byli biaz vyniku. Zdavałasia, što Žyrovičy nazaŭsiody raspraščalisia iz svaim najdaražejšym skarbam. Ažno voś dziejecca novy cud : dzietki školnyja, što hulali la pažaryšča, bačać raz siadziačuju na kamieni cudoŭnaj krasy žančynu ŭ niazvyčajnaj jasnaści. Kali pryjšli na toje miesca paklikanyja śviatary, dyk umiesta pramianistaj asoby, bačać stajačy na kamieni abraz, a pierad im zapalenuju śviečku. Uziali zaraz-ža j pieraniaśli ź vialikaju radaściu ŭ kaplicu. Žyrovičy znoŭ zapulsavali haračym kultam Maryi.

Až voś nastali časy relihijnaj nièhadzi, jakaja asabliva ŭ druhoj pałavinie 16 stahodździa ŭvajšła ŭ siłu. Spadkajemniki daŭniejšych pabožnych Sołtanaŭ byli abyjakavymi ortodoxami, abo prychilnikami refarmacyi : jany nia dbali ab kulcie Bohamaci, a śviatyniu toleravali tolki jak krynicu dachodu, jaki zamiž abjartać na dakančeńnie muravanaj śviatyni, raspačataj za Jana Sołtana, spatrablali na mety nie nadta vysokija. Hetak było až da 1613 h., pakul Žyrovičy nie pierajšli na ŭłasnaść kaštelana Smalenskaha, Jana Mieleški, a Słonimskim starastaju nia staŭsia viedamaj słavy kancler Vialikaha Kniastva Litoŭskaha, Leŭ Sapieha — abodva ščyravieručyja mužy j apostały chryścijanskaha adzinstva. Mieleška buduje ŭ Žyrovičach strojnuju muravanuju śviatyniu na češć Matki Božaj Uniebaŭziataj, a pry joj vialiki kłaštar AA. Bazyljanaŭ. A Leŭ Sapieha achviaroŭvaje šmat hruntu dla razbudovy miastečka j kłaštaru, abdarajučy sviatyniu niemałymi hrašavymi sumami. I ad taje pary raspačynajecca šryrejšaja dziejnaść apostalskaja i słava Žyrovič, da čaho u vialikaj miery prysłužylisia nabožnyja j pracavityja Bazyljanie. Stalisia jany mahutnym asiarodkam relihijnaha adradžeńnia ; spryjała hetamu taksža j zacišnaje pałažennie miastečka, izalavanaha ŭ svajoj hłybokaj pravincyi ad zakałotaŭ i brutalnych zmahanniaŭ relihijnych, pieraškadžajučych spakojnaj planovaj pracy, aśviatlajučaj šyrokija prastory, abo ŭpływajučaj na tysiačnyja masy pialhrymaŭ abodvych abradaŭ. Treba viedać, što narod tam bolej pryviazany da śviatyni, jak da herarchii. Pabožnaja dziejnaść pabudžala da achviarnaści. A cudy pryciahali vialikija masy narodu, mahnataŭ, a naviet vysokich karanavanych uładaroŭ. Kroniki raskazvajuć naviet ab cudach viartannia žyćcia umierlym. Dyk niama dziva, što hreka-katalicki abrad, dahetul lohkavažany, chutka nabraŭ u Žyrovičach vialikaha respektu i vieličy, stajučysia duchovaju cennaściu i siłaj. U historyi sužyćcia abodvych vieravyznanniaŭ dy abradaŭ chiba nia było bolš vymoŭnych i kranajučych scen praŭdzivaje brackaści vyznavalnikaŭ hreckaha i łacinskaha abradaŭ, čym taja, jakuju ahladali j vytvarali Žyrovičy.

U 1652 h. atrymali jany Mahdeburskaje prava, abiaśpiečvajučaje miastečku samastojnaje pryhožaje raźvićcio, jakoje dajšłob da kulminacyjnaha punktu, kalib nie biesprierastannaja zahroza z boku Maskvy, pratektarki denacyjanalizujučaj Biełaruś. U 1655 Žyrovičy byli apustošanyja vojskam cara Alaksieja, Nasielnictva amal usio było vyhublena, a miastečka spalenaje. Bazyljanie, najbolej nienavidžanyja, jak apostały chryścijanskaha adzinstva, častkova byli vymardavany, a častkova musiali ratavacca ŭciekami, pakidajučy śviatyniu pad apiekaj Słonimskich Franciśk.

Heta była dla Vialikaha Kniastva Litoŭskaha (tak nazyvałasia tady naša dziaržava) para vajennaha « patopu ». Apračа maskaloŭ, zalivali kraj tak-ža i švedy. I tolki ŭ 1660 h. zaśvitała dla Žyrovič lepšaja budučynia. U hetym hodzie stotysiačnaja rasiejskaja armija była raźbita pad Pałonkaj litoŭskim (biełaruskim) vojskam, u pjać raz kolkasna mienšym. Stałasia heta — jak ćviardziać narodnyja pierakazy — z cudoŭnaj pomaččü Najśviaciejšaj Apiakunki Žyrovič. Kult jaje staŭsia tady jašče haračejšym. Viarnuŭšysia z vyhnannia, Bazyljanie ŭzialisia da pracy z padvojnaj enerhijaj, spatykajučy ŭžo mienš niedarazumienniaŭ i nienaviści miżvyznanniavaj, bo narod užo zrazumieŭ važnaść chryścijanskaha adzinstva.

U 1701 h. Bazyljanie zasnavali pry kłaštary škołu i Žyrovičy stalisia davoli pładavitym asiarodździem praśviety. U 1726 h. 15. IV Papież Benedykt XIII nadaje Žyrovickamu abrazu karanacyjnyja pryvilei. Cudoŭnaje miesca heta ŭ sensie ŭzdymu pačućcia relihijnaha stajała na najvyšejšym uzroŭni. Dokazam hetaha chaj pasłužyć statystyka adnaje z tak zvanych « śviatkavalnych aktavaŭ », padčas jakoje da Najśv.

Eucharystyi prystupiła abodvych abradaŭ 140, 352 asoby, što ŭ tamtejšych abstavinach vyhladaje na niabyvały rekord.

Ale voś prychodzić carskaja akupacyja, a ź joju razam trahičnaja rusyfikacyja. Jak cieni žyćcia raspaŭźlisia ŭ va mhle nataŭpy viernych, što kaliś šturmavali śviatyniu. Zamoŭkli ŭ žyrovičach pieśni ŭ rodnaj movie ab Najśviaciejšaj Dzievie dy Jejnych cudach; nia vidno było bolej tych cudaŭ, nia čutno šeptu haračych malitvaŭ. Manotonny dzynk « kałakałoŭ » nie ciešyŭ i nia prajmaŭ pabožnych sercaŭ; jany byli zžylisia ź inšymi tonami staroje zvanicy, ihrajučaj hadzinami rožnyja pabožnyja, a časam i narodnyja, melodyi... Kožnaje adkryćcio j zakryćcio cudoŭnaha abrazu było vitana j raźvitvana syhnałam trub, litaŭraŭ, dy najpryhažejšymi preludyjami mahutnych arhanaŭ. Niejki mimavolny tropat ahartaŭ u takoj chvilinie prychodžych, a pabožnaja masa, asabliva žančyny, pačuvałasia ŭ nadziemnych zaśvietach....

Minuła 100 hod carska-rasiejskaha panavannia. Pryšła pieršaja suśvietnaja vajna, a za joju: razburyŭšaja Rasieju revalucyja, karotki problisk našaj niezaležnaści, Ryski padzieł, druhajá suśvietnaja vajna; i voś — nad Žyrovičami ŭ 1939 h. navisła šče čarniejšaja chmara: balšavicka-rasiejskaje navały. Umiesta daŭniejšaha relihijnaha centru, savieckaja demahohija zasnoŭvaje tam dla ŭsiej Biełarusi svoj saviecka-ortodoksyjny » centr, dzie rezyduje adzin ź biskupaŭ dy mieścicca tak zv. « Mienskaja Duchoŭnaja Seminaryja », uzhadoŭvajučaja palitrukoŭ pad duchoŭnickaj pakryvaj. Užo było ich niekulki vypskaŭ. Pazaletašni byccam ličyŭ 26 čałaviek. Trudna dapuścić, kab pry drakonskim balšavickim totalizmie, mahła miž imi uchavacca jakaja ščyra-chryścijanskaja śviatarskaja duša. Dyk možna sabie ŭjavić, čym stalisia sianniašnija Žyrovičy. Cudoŭnaha abrazu, jak dajchodziać čutki, byccam ciapier tam niama.

U prahramie hetaha Kanhrosu naš biełaruski salist vykanaje Prolog z opery « Simon Bocca Negra » — Verdi.

U źmieście hetaha Prologu vykazvajecca patrasajučy žal i bol baćki nad hrobam źviedzienaj ahidnym spakuśnikam svaje dočańki, j haračaja, poŭnaja skarhi, malitva da Najśviaciejšaj Dzievy.

Zmiest hety dabitna adlustroŭvaje i našy sianniašnija nastroi: i my bo vykazvajem pierad usim śvietam hłyboki žal naš i bol nad zhvałčanaju brutalnym biazbožnikam dušoju našaha narodu, ŭ jakim tak voś pryhoža ćviło relihijnaje žyćcio; i my, jak toj zbaleły j supakorany rodzič, źviartajemsia da Mahutnaj Najčyściejšaj Vaładaryni nieba j ziamli z malitvaj, vypisanaj na našym standarcie:

Žyrovickaja MatkaBoža,
Vyzval Bieruś ad biazbožža!

* * *

Abvitaja siarebranaj stužkaj cichaj Ščary, sumnyja dumki dumaje asiraciełaja vakolica Žyrovič... Nad spadzistym bieraham nachilajucca staryja drevy i travy, zasłuchanyja ŭ šopat chval, što nia znajuć ludzkich tamaŭ i hranic, a pramyvajuć darohu ŭ volny śviet...

Ab čym šepčuć tyja chvali, jakija nia-raz bruilisia ludzkoju kryvioju dy horkimi ślaźmi skarhi soładź vodaŭ svaich zatručvali, a siannia najbolej zatručvajuć? Moža ab tym, što ŭsio ŭ žyćci płyvie i praminaje, — usio, za vyniatkam tolki taho mahuctva, jakoje tak dobra znaje staraja Žyrovickaja ziamla...

Na histaryčnym hadzinniku minuła druhaja chvilina: raspačałosia 3-je stahodździe ad času najbolšaha Žyrovickaha tryumfu... Chto viedaje, ci nia prybližajecca para, kali ŭ Žyrovičach znoŭ zabruicca krynica ščyraj viery praudzivaj i nia papłyvie šyrokaju chvalaj pa usioj Biełarusi dy Ŭschodniaj Ėuropia, zryvajučy usiakija biązbožnickija puty . . .

SIAREBRANY JUBILEJ JAHO EKSCELENCYI UKRAINSKAHA ARCHIBISKUPA KIR IVANA BUČKI

Dnia 20 sioletniaha kastryčnika minuła 25 hod biskupatu JE. Archibiskupa Kir Ivana Bučki, Apostalskaha Vizytatara dla Ukraincaŭ u Zachodniaj Europie.

Z hetaj nahody redakcyja Zniču, jakoha Vysokadastojny Jubilat źjaŭlajecca cenzaram, vykazvaje najščyrejšyja pažadanni dabrapamysnaści ŭ žyćci j apostalskaj pracy na mnohija, mnohija, lety!

Jaho Ekscelencyja Kir Ivan, ab jakim takija haračyja odzyvy čytajem u presie ukrainskaj, zasłužyŭ i ad biełarusaŭ nia mienš haračaj padziaki za ščyraspahadnuju j dziejnuju pomač dla našaha narodu. Jašče budučy ŭ Lvovie Jaho Ekscelencyja nia raz pamahaŭ našamu vydaviectvu, svaim autarytetnym « imprimatur ». Nia mienš akazvaje nam pryjacielskaha serca i ciapier tut na emihracyi. Za ŭsio heta vykazvajem tut najščyrejšuju našuju padziaku j vialikuju pašanu, jak dla Jaho Asoby Dastojanaj, tak i dla celaj mnohapakutnaj Ukrainskaj Carkvy dy ŭsiaho bratniaha Ukrainskaha Narodu.

Redakcyja.

CHRYSTUS

(praciah)

Relihija Chrystova zadavalniaje ludziej

Jak, ahladajučy vialiki malarski tvor, pryznajom henijalnaha malara, taksama, paznajučy cudoŭnaje nutranòje ŭładžannie Chryścijanstva, nia možam nia pryznać jahonaha Vialikaha Zakładčyka. Spytajma: što vymahajecca ad relihii? Što jana pavinna davać čałaviečamu rozumu i sercu?

Pradusim jana pavinna davać dla ŭsich ludziej *sposab paznać: najvažniejšyja rečy ab Bohu, ab viečnym žyćci dy ab našych abaviazkach na ziamli.* Pišmo śv. samo nia moža pamahčy, nam, bo nia kažny jaho moža čytać, dyj iz słoŭ Biblii kažny nia toje samaje moža vyčytać, jak heta zdarajecca ŭ rožnych sektach. Treba vyšejšyja praŭdy usim ludziam zrabić dastupnymi, a heta asiahnuć možna tolki žyvym słovam kaznadziejskim; ale ŭsie kaznadzieji pavinny vyhłašać tyjažsamyja praŭdy, dyk jany musiać być pasłušnymi biskupam, a biskupy musiać być pasłušnymi adnamu adzinamu Ajcu Chryścijanstva, Papiežu, a Papa u spravach Božych kirujecca nie svaimi ludzkimi miarkavanniami, jahonaja ŭłada znajchodzicca pad specyjalnaj apiekaj Božaj. Tak Chrystus uładziŭ rečy.

Relihija pavinna *saładzić nam horkija ciarpienni.* Chryścijanstva naturalnyja instynkty cieła, jakija časta ŭ ludziej vykryŭlajucca, sto zjaŭlajucca pieravažna pryčynaju prastupkaŭ, narmuje i ŭśviačaje praz stan suženski, a navuka ab zhrobuŭstanni cieła, ab sudzie dy viečnaj kary ahniu — zaachvočvaje, ci adstrašvaje ad nienaturalnaha zaspakojvannia pachaciaŭ. Najpryhažejšaja kvietka ludztva, dziavočaść, jakaja praz pahanaŭ była uvažanaja za niemahčymuju j śmiešnuju, uzhadoŭvajecca šlachotnym šlubavanniem paŭstrymoŭvacca, jak vybrancy nieba. Stan žanočy, ź jakim dahetul abchodzilisia nienaturalna, hłupa j niespraviadliva, jaki musiaŭ paniavolnicku kidacca da noh mužčynie, byŭ padniesieny, jak bahinia praŭdy, na pjedestał navuki. Jak naturalna šlachotna dy łahodna Chryścijanstva pieraŭzhadoŭvaje žančynu ź niavolnicy na damovuju tavaryšku mužčynie, na ŭzhadavalnicu patomstva, na apiakunku chvorych.

Relihija pavinna navučyć nas (pastavić u stan mahčymaści), vybačać abràzu, znosić kryŭdu. U pahanśćvie, nat siarod kryvičesnych, była ŭ modzie duel; paŭstrymacca ad pomsty moža tolki toj, chto prakanany, što viečny Usiesudździa varožyja złačynstvy, słovy, nat błahija namièry pakaraje ŭsioviednym sudom svaim, i tolki toj moža ščyrym sercam daravać, chto musić malić: «*adpuści nam našy viny, jak i my adpuščajem našym vinavatym*». Ciarpiennie i bol zvyčajna ŭzburaje čałavieka, asabliva kali nia viedaje našto jon ciarpić i znosić niedastatki tady, kali druhija pływajuć u zbytkach. Ale kali Boh uziaŭ kryž na svaje plečy j skazaŭ: «*Chto choča być maim vučniem, chaj vozmie na siabie svoj kryž*»; tamu ludzi j biaruć kryž, naśledujuć Jaho dabravolna z herojskaju ciarplivaściu.

Relihija pavinna *vyzvalać nas ad sabietnictva pabudžać da ahulna ludzkoje lubovi.* Roŭnapraŭnaść usich ludziej jość samo saboju zrazumiełaja; adyž pierad Chrystom nikoli nia była pryznavanaj, i ŭsiudy, adkul chryścijanstva było vyhnana, zaraz pačynalisia dzikija rasizmy j klasizmy, kasty j balšavizmy. Havorycca siannia nadta mnoha ab lubovi čałaviectva (humanitarnaści), a ŭ sapraŭdnaści ubohija j niadužyja ŭsiudy zaniachàjany, jak u časach dachryścijanskich. Biaz lubovi Boha — niama lubovi i čałavieka. Luboŭ tolki tahdy jość mahčymaj u adnosinach da ŭsich ludziej, nat vorahaŭ, kali za kažnym čałaviekam staić adzin ahulna umiłavany, imienna Boh sam, staić i kaža: «*Što zrabili adnamu z maich ubohich bratoŭ — mnie zrabili*» /Mt. 25, 40/.

Relihija pavinna davać nam bolšuju paciechu j supakoj sumlennia. Niaźličnyja ludzkija achviary ŭ pahanśćvie byli adnym kołam sumnivaŭ u sensie zhody čałavieka z Boham. Adpuščannie hrachoŭ samomu sabie nie daje nam supakoju, bo-ž nichto nia moža być sam sabie sudździoju. My musimo z davieram zdacca na kaho druhoha, chto, znaje Božyja prykazanni i moža, z Božaha paŭnamoctva, zapeŭnić nas, što ŭsio ŭ paradku. Supakoj i peŭnaść daje nam tolki *spoviedź.* Sałodkija słovy: «*Adpuščajucca tabie hrachi tvaje, idzi ŭ supakoji j bolš nie hrašy*», užo mnoha miljonaŭ ludziej vyviali z darohi prastupku j samahubstva i daviali da šloznaha kajannia. O, jak vialikaja mudraść i miłaserdzie ŭ Sakramencie Pakuty!

Apošniaje mety relihiji — *daskanalnaha zadzinienia z Boham* — u hetym žyćci, poŭnym spakusaŭ proci viery, peŭnaž, nie asiahniem. Ale čałaviek maje pòčuvy i choča mieć štoś vidavočnaje, uchòpnaje, ad svajho Boha. Z śviatyniaŭ i abrazoŭ inšych relihijaŭ vidnà taja niepieramožnaja tuha ludziej być bližej Boha. Chrystus daŭ cudoŭny sposab užo ŭ henym žyćci vidzieć hołym vokam i łučycca z Boham, mienavita: ŭ Najśviaciejšym *Sakramencie Eucharystyji* majem Boha pad vidavočnaj pastaciaj dla našaj haračaj malby j sałodkaha utulennia. O, jak mahutnaŭzhadavaŭčaj jość Komunija Śviataja! Kažny chryścijanin abaviazany prynamś raz u hod prystupać da Sv. Eucharystyi, inakš — budzie jon vyłučany z Vaładarstva Božaha; ale nia śmieje jon prystupać niahòdna, bo taksama budzie vykinuty, dyk musić jon stacca hodnym i prynamś raz u hod z usich svaich niebiaśpiečnych błudoŭ ačyścicca. Śviataść znoŭ nam tady budzie vierniena, pry nienarušalnaści adnak našaj svabody.

Tak ćviordym i ciažkim vydajecca Chryścijanstva navonki, a tak sałodkim pakažacca toje jarmo, kali pavažna vozmiem jaho na plečy. Chryścijanstva jość relihijaj prynaraŭnaj dla natury čałavieka, tak jak sonca dla kvietak, kažny jaho moža zrazumieć dy prachtykavać, kažny moža być zdavoleny, i kab kažny, vodla jaho žyŭ — ziamla stałasiab rajem. Dyk musić jano pachodzić ad Taho, Chto i naturu ludzkuju stvaryŭ. Subožnia nia jość ludzkoju ustanovaj, tolki ustanovaj Zbaviciela dla našych duš.

Chrysta jašče i siannia adny lubiać, druhija nienavidziać.

Chrystus nia tolki ustanaviŭ śv. Ustanovu na śviecie, jak inšyja, napryklad, zakładčyki relihijnych chaŭrusaŭ, Jon pa ŭsie časy siabie addaje ludzkim dušam, ci jany chočuć, ci nie. Vialikija ludzi chutka paślà śmierci zabyvajucca svaim narodam, spaminajucca chiba tolki siahdy-tahdy vučonyam pry nahodzie studyjaŭ, ale nichto henych vialikich, daŭno pamioršych mužoŭ, nia lubić abo nienavidzić, nikomu nia

pryjdzie ŭ hołaŭ dziela jakoha, naprykład, Cezara ci Sakrata składać achviaru, abo znosić ciarpiennie. A Chrystus jašče pierad pryjściom na śviet i až dasiannia dla nivòdnaha čałavieka nia byŭ abyjakavaj asobaj; Jon byŭ abo pavažàny, abo nienavidžany, Jon jošć kàmianiem, ab jaki ŭsie spatykajucca, rožniacca duchi, jak heta zaraz pa naradženni Jahonym było skazana praz Symona: « *Hety voś pałožany na ŭpadak i paŭstannie mnohim, znak, jakomu supraciŭlacimucca* » (Łk. 2, 34). Usie zapalajucca dla Jaho, abo proci Jaho: — kab pasłušna z samaadračenniem vykonyvać volu Jahonu, pieraprašać Jaho za abrazu, akazvać Jamu spahadu ŭ asobie ubohich ci niadužych, achviaravać Jamu mnoha tysiač zakonnictva, addać usio žyćcio, słavić Jaho u niaźličanych śviatyniach u kožnuju niadzielu j śviata; abo — kab naruhacca z addanych Jamu słuhaŭ Jahonych, razhaniać klaštary, mardavać misijanaraŭ, kab Jaho źniavažać zapiarečvać, abałhàć u historyi, ci pryrodaviedzie, adhaniać ad Jaho moładź. — Tolki Jahona relihija jošć abo praktykanavaj, abo praśledavanaj, Vośža, čym musić być toje, što blizu 20 viakoŭ tak parušaje sercy ludzkija? Heta śvietavaj vahi hihanckaja Ustanova Bohačałavieka, ab jakoj kali chto choć raz pačuŭ — staniecca abo haračym pryjacielam, abo zajadłym voraham, zhodna z viekapomnymi słovami: « *Chto nie sa Mnoju — toj suproć Mianie* » (Mt. 12, 30).

Kaniec.

K. H.

ŠTO ZNAČA BYĆ CHRYSCIJANINAM?

« *Ja śviatło śvietu; chto jdzie za mnoju, nia błudzić u ciemry* » (Jan, 8, 12)

Daŭnyja heta słovy, a jakža adnačasna j śviežyja, jak sam Boh, što nikoli nie stareje. Pavodle ich Chrystus i jahonaje śviatło - heta tojesamaść. Jon, Syn Božy, jon Boh; a ŭ Bohu-ž śviatło (pramudraść) istotna — heta jon sam. Chrystus praz svajo ŭčałaviečannie zadziniŭsia z ludzkoju naturaju, kab sposabam bačnym vyjaŭlać svaju Božuju pramudraść. Heta jon vykonyvaŭ na praciahu ŭsiaho svajho žyćcia ziamnoha, a paśla ŭniebaŭšeścia praz Ducha Sv. ŭ eklezijalnaj ustanovie, praz svaje Tajnicy-Sakramanty, praz svaju Evaneliju. Vykonyvaŭ natoje, kab chryścijanie, karystajučyja z hetych skarbaŭ, upadabnialisia što-raz bolej da jaho samoha ŭ žyćci, ŭ pastupkach dy jmknienniach až da taje stupieni, kab kožny ź ich moh skazać iz śv. Paŭłam: « Žyvu ŭžo nie ja, a žyvie ŭ va mnie Chrystus » (Gal 2, 20). Kalib kožny chryścijanin staraŭsia być druhim Chrystusam, dyk śviet byŭby zusim inšym, jon-by pieramianiŭsia ŭ čałavieka z Chrystovymi pahladami na žyćcio, na čałaviectva, na śviet, dy žyŭ-by j pastupaŭby pavodle Chrystovaje Evanelii. Na śviecie tady nia było-b kryŭdy, ludajedztva, a byłab chryścijanskaja luboŭ, spraviadlivaść dy ŭsiakija inšyja cnoty.

Ale chryścijanie, kali nia ličyć pieršych viakoŭ, papraŭdzi skazaŭšy, jašče nikoli surjozna, kansekventna j vytryvała ŭsie razam nie staralisia być padobnymi samomu Zbavicielu ŭ sensie vyšpadanych słoŭ Apostała Pačynajučy ad ery Kanstantyna Vialikaha, na praciahu ŭsich nastupnych stahodździaŭ, chryścijanie ŭsio bolej i bolej paddavalisia ŭładzie j autarytetu mahutnych hetaha śvietu, kirujučysia ichnimi lozunhami, addychajučy ichnim śvieckim, zaražanym biazbožnaściu, ducham. A siannia chryścijanie źjaŭlajucca jašče horšymi niavolnikami hetaha śvietu, pravodziačaha ŭsiudy svaje paradki j biesparadki. Chryścijanie časta źjaŭlajucca pryładaj u rukach śvietavych uładaroŭ; jany słužać cezaru j addajuć jamu ŭsio. Sučasnyja žyćciovyja abstaviny j razład — heta sapraŭdy piekła na ziamli; a vytvaryłasia jano dziela taho, što chryścijanie advažna i ščyra nie upadabnialisia Chrystu ŭ va ŭsimčysta.

Najbolšym-ža niaščaściem dla chryścijanskaha śvietu jošć toje, što jon da hetych por nie padbaŭ z usioj kansekvencyjaj uviaści ŭ žyćcio Zbavicielevu navuku na hary, tak zv. vaśmi bahasłaŭlenniaŭ, a naadvarot — pajšoŭ nasupierak joj. U hetaj navucy Chrystus kaža: ščaślivy toj, chto nia pryviazvajecca cieraźmierna da ziamnoha bahaćcia, bo jahonym budzie vaładarstva niabiesnaje: ščaślivyja sumnyja j ciarplivyja, bo jany buduć paciešany; ščaślivy cichi j pakorny, jon unaśledzić ziemlu; dy i toj ščaślivy, cho žadaje praŭdy j šukaje jaje, jon bo jaje znojdzie; i toj ščaślivy, chto daražyć čystatoju serca, dušy, taki Boha ŭbačyć; ščaślivy j miłaserny dla bližniaha, bo-ž i jon sam zasłužyć na miłaserdzie; ščaślicy, chto supakoj i zhodu siejeć, hetki bo nazvany budzie synam Boha; ščaślivy j toj, chto znajchodzicca na vyhnanni iz-za lubaści da praŭdy, jamu bo naležacimiecca niabiesnaje vaładarstva. Da hetaha šče dadaje Boski Vučyciel: vy ščaślivy, kali vas vyhaniać dy nienavidziecimuć i havarycimuć usiakaje machlarstva suproć vas dziela mianie... Radujciesia j viesialeciesia, bo čakaje vas naharoda vialikaja ŭ niebie. ...

U dalejšym navučanni svaim Chrystus havora: Lubiecie vorahaŭ vašych dabro tvarecie tym, što vas nienavidziać. Bahasłaviecie praklinajučych vas, maleciesia za kryŭdziačych vas (Łk. 6,27-28). Sam Zbaviciel hetak i pastupaŭ, jak vučyŭ: Piatru, adhavarvajučamu jaho ad ciarpiennia i paśviaty, dakaraje dy zabaraniaje baranič siabie miačom (Mt 26,Ł»), a na kryžy molicca za svaich kataŭ (Łk 23,34) itd.

Hetak voś pavinien pastupać i kožny z nas, kali choča stacca praŭdzivym chryścijaninam, druhim Chrystusam, pieraradžajučym śviet.

Mahatma Gandi zadziŭlajuča byŭ blizki žyćciom i ducham svaim da ideałaŭ, vyhłašanych Chrystom u vyšpadanych bahasłaŭlenniach, choć nie ŭradziŭsia chryścijaninam, jak my. Jon-ža j pamior, bahasłaviačy taho, chto nanios jamu śmiarotny udar. Vialikaść jahona imienna ŭ tym, što ascezaj svajoj byŭ tak blizki chryścijanstvu; tamu dobryja ŭpłyvy jaho — nie praminajučyja. Ci nie zastydžaje jon nas svajoju blizkaściu navucy Chrystvaj: Praŭda, Zbaviciel takža navučaŭ: « *Nia dumajcie, što ja pryjšoŭ pryniaści supakoj na ziamlu, nia supakoj pryjšoŭ pryniešci, a mieč* » (Mt 10,34); « *Pryjšoŭ ja ahoń puścić na ziemlu, čaho choču, anno kab jon uspyłaŭ* (Łk. 12,49). Ale tut mova ab zmahalnym miačy suproć chvalšu i zła, miačy viery suproć vajujučaha biazbožža, miačy cnoty suproć hrachu. Zbrojaj tut buduć nia tyja piakielnyja vydumki vajennaje industryi, ale pieradusim — duch praŭdy, duch niepieramožnaj cnoty j daskanalnaści chryścijanskaj. Ahniom usio pažyrajučym tut budzie ahoń chryścijanskaj lubovi. Dziŭnym mo heta vydajecca ŭ sienniašnich časach, vymahajučych spynienia raspanošanaha zła, što kpič i ździekujecca brutalna z chryścijanskaje cnoty; časach bolš mo, čym daŭniej čakajučych kryžovych pachodaŭ; voś-ža, lahčej nam budzie heta zrazumieć, kali prypomnim sabie, što Zbaviciel pakonyvaŭ zło inšym kryžovym pachodam, tym pachodam na śmiercianosnuju Halhotu, praz jakuju viała daroha da tryumfu zhrobuŭstannia...

Voraham moža sabie zdavacca, što ŭ praśledzie, ŭ terroryzavanni chryścijanstva, dačakajucca jahonaha kanca. Nie kanca — a tryumfu jahonaha dačakajucca, bo-ž praśledam svaim zrobiać z nas praŭdzivych chryścijan, vyčyščanych i vyhartavanych u harnie pakut, tych chryścijan, jakim Boski ich Zbaŭca abiacaŭ zhrobuŭstannia tryumf.

a. Dr. *J. Tarasevič*

ŽMIEŃKA USPAMINAU NA ADNU DARAHUJU JUBILEJNUJU MAHILU

Listapad nia tolki ŭ pryrodzie, ale i ŭ adradženska-zmahalnaj našaj historyi, jość miesiacam tužnych uspaminaŭ apaŭsaha ŭ hrob žyćcia. Kažny hod uspaminy hetyja, by chaŭturnyja vianki, kładziom na mahiły našych listapadavych herojaŭ z 1920 hodu. Dakińma ich sioleta, z nahody 25 uhodkaŭ śmierci, na mahiłu jašče adnaho herojskaha zmahara za biełaruskaje duchovaje, chryścijanskaje, adradžennie.

9 kastryč. 1929 ŭ Ujazdoŭskim špitali ŭ Varsavie, pryniaŭšy Šv. Sakramenty, z hłybokaj vieraj i mocnaj nadziejaj na Božaje miłasierdzie adyšoŭ u viečnaść ks. Kanonik Adam Lisoŭski, u prysutnaści blizkich pryjacielaŭ. Na ŭłasnuju prośbu pachavany ŭ Kleščełach, Bielskaha pavietu, dzie spačyvajuć tlennyja astanki jahonaha apiakuna i dabradzieja ks. Płaskavickaha.

Ks. Ad. Lisoŭski radziŭsia 1882 h. u vioscy Karandy, Ašmianskaha pavietu. Vučyŭsia ŭ Ašmianskaj pavietavaj škole, u Vilenskaj (dziaržaŭnaj) Himnazii, Pieciarburskaj Duchoŭnaj Seminaryi dy Akademii. Skončyŭšy apošniuju ŭ 1907 h. z navukovaj stupieniaj Mahistra Tealohii, studyjavaŭ zahranicaj : u Insbruku (1908-1909) i ŭ Munchenie (1909-1910). Jaho najbolš cikaviła šv. Piśmo i Patrolohija (navuka ab Sviatych Ajcoch).

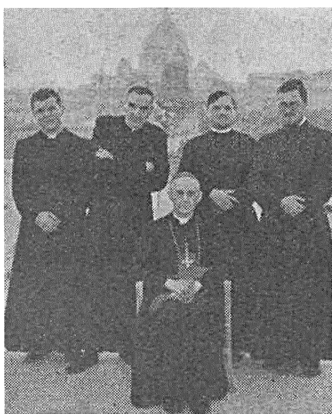
Da revalucyi 1917 h., jakaja zastała jaho ŭ Mienščynie, ks. Adam zajmaŭ stanoviščy vikaraha, prefekta i probašča. U travieni 1922 h. za vystupleńnie suproć hrabiaža majemaści śviatyniaŭ, byŭ aryštavany balšavikami i uviaźnieny. Najvyšejšy Revalucyjny Trybunał u Miensku, zarhanizavaŭšy dziela ździeku nad ščyrym biełarusam sud, zasudziŭ jaho na karu śmierci. Ale z uvahi na śvieżyja šče tady spaminy carskaha prasledu adnosna katalickaha duchavienstva, henaja kara była zamieniena na 5 hod turmy z prymusovymi rabotami. Patrymaŭšy niejki čas u Miensku, čyrvonyja katy vyvieźli svaju achviaru ŭ Butyrskuju turmu ŭ Maskvie. U 1925 h., pry adumysł. umoŭlenaj vymienie viaźniami, byŭ vymienieny na adnaho kamunista. Tady pryjechaŭ u Pinskuju dyjecezyju, dzie byŭ naznačany Kanonikam Kapituły i adnačasna zajmaŭ stanovišča parocha u roznych parafijach.

Ks. Lisoŭski byŭ śviedamym biełarusam i šmat pracavaŭ dziela pašyreńnia adradženskaj idei. Užo ŭ 1903-1904 hh. pisaŭ baćku pabiełarusku dy jedučy na vakacyi pryvoziŭ z saboj i razdavaŭ sialanam « Biełaruskuju Dudku ». U travieni 1917 h. udziejničaŭ u źjeździe biełaruskaha katalickaha duchavienstva ŭ Miensku. Žyva cikaviŭsia i ščodra padtrymoŭvaŭ kožnaje biełaruskaje kulturnaje pačynańnie. Staraŭsia, kab, u mieru mahčymaści, biełaruskaja mova zaniała naležnaje miesca ŭ dušpastyrskaj pracy. Dziela hetaj mety pierakłaŭ na biełaruskuju movu nastupnyja knihi Novaha Zapavietu : Apokalipsis, Apostalskija Dziei, listy śv. Paŭła da Rymlan, Galataŭ, Karyntaŭ.

J. S.

ADVIEDZINY J. E. APOSTALSKIM VIZYTATARAM BIELARUSKAHA CENTRU U RYMIE

J.E. Biskup Balesłaŭ Słoskans, Apostalski Vizytatar dla biełarusaŭ u Zachodniaj Europie, u pieršych dniach sioletniaha kastryčnika padčas svajho pabytu ŭ Rymie byŭ łaskaŭ adviedać naš skromny tutejšy hurtok. Paśla służbovych svaich vizytaŭ i dapamahovaj intervencyi u vadnosnych Kanhrehacyjach, Jaho Ekscelencyja ŭ pamieškanni našaj Redakcyi, pry skromnym kubku kavy dy audycyi biełaruskaha radyjaprapaviednictva z Vatykanu, padziliŭsia ajcoŭskaj dušoju z hrupkaj tutejšaha alumnatu, a z Redakcyjaj — moralnaj dy mataryjalnaj padtrymkaj, za jakuju šče raz tut ščyra dziakujem. Miłaje spatkannie hetaje upamiatkavana załučanaj tut fotozdymkaj na fonie bazyliki Šv. Piatra, niedaloka jakoje mieścicca naša Redakcyja..

NA IDEJNAJ NAŠAJ NIVIE PRYBYVAJUC NAVUKOVYJA SILY

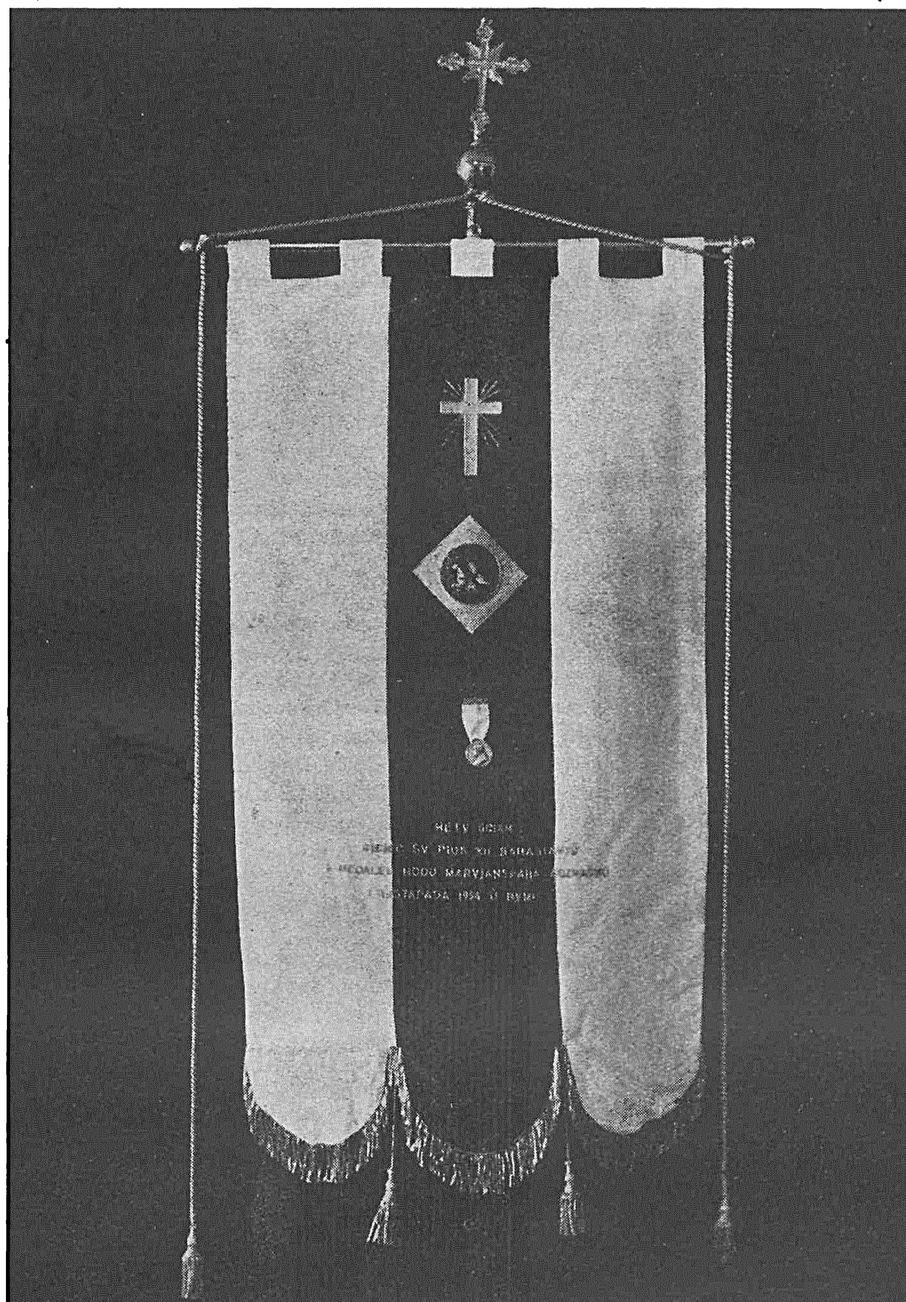
U biehučym 1954 h. zakončyli universyteckija studyi z adpaviednymi navukovymi stupieniami nastupnyja absolventy :

Na Universytecie u Lovanium : Sp. Janka Zaprudnik i Sp. Paval Urban — z licencyjatam historyi; Sp. Sp. Uładzimir Cvirka, Aleksandar Marhovič, Leanid Vinnicki — licenc. palityčnych navuk. Usie jany aspirujuć da adnosnych daktarataŭ. Sp. Anatol Sankovič — atrymaŭ Daktarat Medycyny.

U Amerycy atrymała licencyjat Sp-nia Viera Žyźnieŭskaja ŭ Peoryi, dy inšyja studenty.

Usich našych novych navukoŭcaŭ ščyra vitajem i pažadajem im pamysnaści u idejnaj pracy !

Za dalejšyja ŭpłaty na Źnič dziakujem : Inž. Č. Chaniaŭka j jahonaj hrupie ŭ Sauth Riv. 27675 ; D. Jackieviču 2400 ; N ? N ? z Nov. Zelandyi 1485 ; JE. Bpu Balesłavu Słoskansu 12200 ; H. Juzefoviču 600 ; Č. Najdziuku 3110.

DA PAVAŽANYCH NAŠYCH ČYTAČOŬ

Šmat chto z Vas, Pavažanyja Čytačy i Padpiščyki, čakajučy tak doŭha na čarhovy numar Źniču, šturmavaŭ Redakcyju svaimi damahanniami, kab za nijakuju canų nie zaniechajvać, a pryśpiašyć dy pabolšyć jaho vydannie. Niekatoryja abiecyvujuć pomač u kolportažy, prosiačy pabolšyć vysylany im lik biasplatnych paasobnikaŭ dla pašyrannia siarod staroj našaj emihracyi, nia tolki novaj. A nie adzin z Čytačoŭ i Prychilnikaŭ vykazaŭ ščyraje spačućcio dy padtrymku na duchu pašla nietaktoŭnych vystupaŭ adnaje časopisi suproć Zniču dy jahonych jazykova-niezaležnickich aspiracyjaŭ.

Voś-ža Redakcyja za ŭsio heta ščyra dziakuje, pryjmajučy da dušy ŭsie žadanni i rady P. Čytačoŭ, dy abiecyvajučy, ŭ mieru mahčymaści, ich zaspakoić.

Nierehularnaje dahetulašniaje vydaviectva Zniču spryčyniena ŭsiakimi trudnaściami. Apošni numar jaho spoźnieny, ale zatoje vyjchodzić padvojnym i prynosić najnaviejšy reportaž ° važnych dla nas imprezaŭ. Jon amal uvieś paśviačany Maryjanskaj spravie pry kancy biahučaha Maryjanskaha Hodu.

Čeść i addanstva Matcy Božaj, Niepieramožnaj Zastupnicy, chaj budzie zarukaj našamu Zniču, što jon nie zahaśnie pieradčasna.

Direttore respons.: Dott. A. P. FRUTAZ
Posta indir.: Dott. P. TATARINOVIC
Roma - Via della Traspontina, 18

Zdazvolu
Duchoun. Uladau
Tipografia Fausto Failli - Roma

Pubblicazione autorizzata dal Tribunale di Roma con decreto del 7-12-1950